

การปรับตัวของสตรีชนบท ที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม :
ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
เขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Adjustment of Rural Women in Industrial Factory :
A Case Study of Electronic Factory in Rojana
Industrial Park, Ayutthaya Province

วิทยานิพนธ์

โดย

นางสาวภาวดี นามวงศ์

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2539

วิทยานิพนธ์ : การปรับตัวของสตรีชนบท ที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม :
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
เขตนวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Adjustment of Rural Women in Industrial Factory :
A Case Study of Electronic Factory in Rojana
Industrial Park, Ayutthaya Province

โดย : นางสาวภารดี นามวงศ์
Miss Paradee Namwongse

นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม : ภาคปกติ รุ่นที่ 18 รหัส 520372003

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ ประธาน
(อาจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2539

ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ ที่ปรึกษา
(ผศ. สินี กมลนาวิน)

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2539

ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ ที่ปรึกษา
(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2539

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ ประธาน
(อาจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2539

ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ กรรมการ
(ผศ. สินี กมลนาวิน)

วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2539

ลงนาม... ส. ส. ๑๑.๑ กรรมการ
(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)

วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2539

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์... ส. ส. ๑๑.๑ คณบดี
(สากล จริยวิทยานนท์)

วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ : การปรับตัวของสตรีชนบท ที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม :
ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
เขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย : นางสาวภาวดี นามวงศ์
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก : การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
ปีการศึกษา : 2539

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษา 1) ระดับการปรับตัวของสตรีชนบท ที่เข้ามาทำงานใน
โรงงานอุตสาหกรรม โดยจะเน้นการปรับตัวออกเป็น ด้าน สรีระวิทยา/ร่างกาย ด้าน
ทัศนคติ/ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์พหุ
ระหว่งกัน 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายใน ของสตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ
ภาระทางครอบครัว ประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และความสัมพันธ์
ที่มีผลต่อระดับการปรับตัวของสตรีชนบท 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายนอกของสตรีชนบทที่เข้า
มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุน
ทางสังคม และสภาพของปัจจัยการทำงาน ที่มีผลต่อระดับการปรับตัวของสตรีชนบท

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ แรงงานสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี สิงห์บุรีและลพบุรี ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการ
ผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ 3 แห่ง ในเขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย บริษัทโรกิ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทชันชัย
เคมีคอนกรีตเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัทมินิแบไทย (โรจนะ) จำกัด จำนวน
170 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน 10% จากประชากรทั้งหมด 1,700 คน
โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการศึกษา พบว่า

1) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มากกว่าครึ่งหนึ่ง มีอายุอยู่ในช่วง 18-23 ปี (63.5%) จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (47.6%) ปัจจุบัน ไม่ได้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม (75.9%) ส่วนใหญ่เป็นโสด (77.1%) ภูมิลำเนาเดิม อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (60.6%) พักอาศัยอยู่กับครอบครัว (81.8%) รายได้จากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเดือนละ 4001-6000 บาท (44.7%) เกือบทั้งหมด ไม่มีการหารายได้เสริม (90.0%) มีรายได้พอๆกับรายจ่าย (53.5%) มีภาระทางครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง (41.8%) จำนวนบุคคลที่เป็นภาระในครอบครัวมี 1-2 คน (54.7%) มีระยะเวลาทำงานอยู่ในโรงงานปัจจุบัน 1-2 ปี (68.2%) และเกินกว่าครึ่งไม่เคยทำงานใดๆมาก่อน (62.3%) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม 1-3 ปี (58.2%)

2) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีความทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งมีสัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และสภาพของปัจจัยในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง

3) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีระดับการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาด้วยย่อย พบว่าระดับการปรับตัวทั้งด้าน สรีระวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความสัมพันธ์ซึ่งพาระหว่างกัน อยู่ใน ระดับปานกลาง แสดงว่าสตรีชนบทที่เข้าในการศึกษาครั้งนี้สามารถรักษาความสมดุลในชีวิต ได้พอควร โดยมีความมั่นคงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอยู่ในภาวะที่เหมาะสม

4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจ ภาระทางครอบครัว ประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ความทันสมัย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและสภาพของปัจจัยในการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของ สตรีชนบทที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ ระดับ การศึกษา และสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้าทำงาน ในโรงงานอุตสาหกรรม

จากผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านองค์กรของรัฐ

1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ และอบรมความรู้แก่สตรีชนบท เกี่ยวกับสภาพการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งในด้านบวกและลบ โดยให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ผ่านทางสื่อต่างๆทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ตลอดจนสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานต่างๆทั่วประเทศ

2) ควรมีการกำหนดสิทธิองค์กรธุรกิจ สถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร โดยเฉพาะแรงงานในกระบวนการผลิต

3) ควรนำแนวคิดในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพของแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานสตรีชาวชนบท ที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ด้านผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม

1) ควรมีนโยบายส่งเสริมการปรับตัวของแรงงานสตรี โดยเฉพาะแรงงานสตรีที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงงานต่ำ ด้วยการจัดปฐมนิเทศแก่คนงานใหม่ ยกย่องคนงานที่ปฏิบัติงานดี เพื่อเป็นการสร้างความภูมิใจในอาชีพ และทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อหน่วยงาน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานที่ประสบปัญหาจากการทำงานในโรงงาน และปัญหาอื่นๆในชีวิต

2) ปรับปรุงระบบการทำงาน และลักษณะงาน ตลอดจนสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้แรงงานได้มีความก้าวหน้าในอาชีพ และได้เพิ่มฝีมือในงานอาชีพ

3) ควรกำหนดอัตราค่าจ้าง และผลตอบแทน ให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ และสภาพทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ เพื่อให้แรงงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบาย

(4)

ด้านแรงงานสตรีชนบท

1) ควรมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับงานที่จะทำ ฝึกฝนตนเองให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าทั้งใน ชีวิตการทำงาน และชีวิตส่วนตัว

2) ต้องพยายามปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับสภาพสังคมสมัยใหม่ โดยที่ยังคงรักษาสัมพันธภาพในครอบครัว และในชุมชนที่ตนอยู่ ให้อยู่ในระดับที่ดี

ABSTRACT

THESIS : Adjustment of Rural Women in Industrial Factory :
A Case Study of Electronic Factory in Rojana
Industrial Park ,Ayutthaya Province

BY : Miss Paradee Namwongse

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Analysis and Planning

ACADEMIC YEAR : 1996

The purpose of this research was 1. to study the adjustment of the rural women working at three industrial factories by examining their physiological needs, self-concept, role function and interdependent relations; 2. to find out the impact of the internal factors (i.e., age, education, marital status, economic status, responsibility for the family, work experience in the industrial factory, and modernization) on their adjustment; 3. to reveal the impact of the external factors (i.e., family relationship, social support and working environment) on their adjustment.

The subjects were 170 working women out of the total population of 1,700 working in 3 electronics factories in the Rojana industrial park in Ayutthaya Province-- Oki (Thailand) Co.,Ltd., Sanyo Semi-conductors(Thailand)Co.,Ltd. and Mini Bear Thai (Rojana)Co.,Ltd. Besides Ayutthaya, these working women were from Angthong, Saraburi, Singhburi and Lopburi. As the population had similar characteristics, only 10 percent of them were randomly

selected. They were given a questionnaire to fill up. The data were then analyzed using the descriptive statistics (e.g. frequency, percentage, mean and standard deviation) and the inferential statistics (e.g. t-test and F-test).

Findings

1. More than half of the industrial working women (63.5%) aged 18-23 and almost half of them (47.6%) completed high school education. Currently, around three-fourths (75.9%) did not continue their studies and the majority (77.1%) were still single. Around 60.6 percent were local people and 81.8 percent lived with their families. The wage of 44.7 percent of them was 4,001-6,000 Baht per month. Nearly all (90.0%) did not earn extra money. A little more than half (53.5%) could make their ends meet. Around 41.8 percent had a moderate responsibility for their families. About 54.7 percent had 1-2 dependents. More than half (68.2%) had worked at their factories for 1-2 years. And also more than half (62.3%) had not worked anywhere before. Around 58.2 percent had previous work experience in industrial factories for 1-3 years.

2. Most of the working women were found to be moderately modernized. In addition, the relationship with their families, social support and working environment were found to be at a moderate level.

3. These working women as a whole could adapt themselves at a moderate level. When each component of adjustment was considered, it was found that their adjustment in terms of physiological needs, self-concept, role function and interdependent relations were moderate. This implied that the working women under the study could adapt themselves rather well, as they were

physically and mentally sound and could fit themselves well in the society.

4. It was also found that the factors that had a significant relationship with their adjustment were economic status, responsibility for the family, work experience in industrial factories, modernization, family relationship, social support and working environment. On the contrary, such background variables as age, education and marital status were found to have no relationship with their adjustment.

The following were recommended

Government Agencies

1. Rural women should be informed about the advantages and the disadvantages of working in industrial factories. Such information should be spread through the mass media such as the radio, t.v. and newspapers, including the skills development institutes across the country.

2. There should be a policy enforcing enterprises and industrial factories to allocate a budget for their human resource development, particularly for upgrading their production skills.

3. The concept of social support should be used to upgrade the skills of the working women who worked in industrial factories.

Factory Management

1. The management of each factory should set a policy to support the working women's adjustment, especially those with little work experience. This might be done by holding an orientation to new working women and praising those with good performance, which would make them be proud of their work and have a sense of belonging.

Also, the working women who had problems with work or others should be helped in one way or another.

2.The working system, the working environment and the welfare system should be given an opportunity to progress in their work and to upgrade their skills.

3.The wage and other remuneration should be adjusted to be in line with the present living condition or economic situation, so that they can have a better well-being.

Rural Working Women

1.They should seek knowledge or upgrade their work skills so as to progress in work and in personal life.

2.They should adapt themselves to the modern society while maintaining their good relationship within the family and the community.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี ด้วยแรงผลักดัน และความกรุณาจาก บุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้ศึกษาขอกล่าวอ้างถึง ดังนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบคุณในความกรุณาของ ผศ.สินี กมลนาวิน และอาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี อาจารย์กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล และพนักงานในฝ่ายผลิตบริษัทโอที (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทชันโย เชมิคอนดักเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท มินิแบไทย (โรจนะ) จำกัด ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณปัทมาพร เลิศวัฒนาเสรี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คุณสระริภรณ์ ชันธรุจี ตลอดจนเพื่อนๆทุกคนที่ให้การปรึกษา และเป็นกำลังใจ มาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษากราบขอพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้าน กำลังทรัพย์ และกำลังใจ ตลอดระยะเวลาทั้งก่อนและระหว่างการศึกษา

ภารดี นามวงศ์

คำนำ

ภายใต้นโยบายการกระจายอุตสาหกรรมสู่ส่วนภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ ใน
ระยะของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมา ทำให้มีการจ้างสตรีชนบท มาเป็นแรงงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมี
คุณสมบัติเป็นที่พอใจของนายทุน โดยมีความละเอียดอ่อน รอบคอบ อดทนต่องานที่ซ้ำซาก
จำเจ มีระเบียบวินัยและฝึกอบรมง่าย ขณะที่ตัวสตรีชนบทเองก็นิยมการทำงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม เพราะมีความคิดเห็นว่าการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตรากร้าน้อยกว่า
การทำเกษตรกรรม และได้ผลตอบแทนแน่นอน ซึ่งเพียงพอต่อการยังชีพในสภาพเศรษฐกิจ
ปัจจุบัน ส่งผลให้การเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ของสตรีชนบทมีแนวโน้มสูงขึ้น
เรื่อยๆ

ซึ่งการที่สตรีชนบทเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนี้ นอกจากจะช่วยให้
ประเทศได้ใช้ทรัพยากรมนุษย์อย่างคุ้มค่าแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีชนบทได้ใช้
ความสามารถอย่างเต็มที่และเป็นการช่วยเพิ่มสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้น แต่ขณะเดียว
กันสตรีชนบทก็ต้องเผชิญกับปัญหาหลายอย่างตามมา ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในชีวิต
ดังนั้นสตรีชนบทจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิต เมื่อเข้าทำงานในโรง
งานอุตสาหกรรม โดยสตรีชนบทจะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น
นอกจากขึ้นอยู่กับตัวสตรีชนบทเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับบุคคล และสภาพแวดล้อมรอบตัวด้วย

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยทั้งภายใน และ
ภายนอกของสตรีชนบท ที่คาดว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการปรับตัวของสตรีชนบท เพื่อจะได้
รู้ถึงปัจจัยที่จะช่วยให้สตรีชนบทสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สตรีชนบท
สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบาย ภายใต้นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องงาน
การจัดการ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแรงงานสตรีในชนบท

ภารดี นามวงศ์